

Seisoimme kaikki evakkoäidin ympärillä

Mielen matka Evakkoäiti -patsaan paljastamisjuhlaan alkoi jo silloin, kun näin ilmoituksen tilaisuudesta.

Mielessäni mietin äitiä, joka lähti evakkomatkalle Ensosta niin nopeasti, että hernekeittoikin jäi hellalle. Ensimmäisellä kerralla äiti lähti yksin odottaen sisartani, toisella kerralla sisareni oli jo nelivuotias.

Seisoimme kaikki siinä äidin ympärillä, sellainen oli tunnelma. Voisimme sanoa, äiti, tässä me nyt olemme lähelläsi. Patsas on lämmin, luonnollinen, toden tuntuinen, pieni tyttö äidin sylissä ja toinen, isompi poika helmoissa seisomassa äidin käsi olkapäällä. Patsas on yksi kauneimmista, mitä olen nähnyt, siinä evakkoäiti lapsineen on pääosassa, ei taiteilijan erikoisuuden tavoittelu.

Evakkoäidin patsas antaa voimaa

Karjala-talon pihalle oli kokoontunut iso joukko yleisöä. Patsaan aihe ja tarkoitus koski melkein jokaista läsnäolijaa syvästi, sillä kaikilla on tai on ollut äiti ja mummo. Jonkun äiti elää vielä, jonkun äiti jäi jo Karjalan multiin, niin kuin monet mummotkin.

Syvä suru täyttää mielen, kun en tiedä, mihin kohtaan hautausmaata mummot on haudattu, toinen Kirvuun, toinen Antreaan.

Patsas odotti Karjala-talon ulkopuolella käärittynä punamustaan peitteeseen. Puheitten jälkeen kansallispukuiset airuet paljastivat patsaan. Sen suunnitellut taiteilija Juhani Honkanen oli paikalla.

Seisoimme kaikki siinä äidin ympärillä, sellainen oli tunnelma. Voisimme sanoa, äiti, tässä me nyt olemme lähelläsi. Patsas on lämmin, luonnollinen, toden tuntuinen, pieni tyttö äidin sylissä ja toinen, isompi poika

helmoissa seisomassa äidin käsi olkapäällä. Patsas on yksi kauneimmista, mitä olen nähnyt, siinä evakkoäiti lapsineen on pääosassa, ei taiteilijan erikoisuuden tavoittelu

On vaikea kuvitella, miten äidit silloin jaksoivat kaiken, jaksoivat rakentaa uuden elämän kotinsa ja kotiseutunsa menettäneinä. Toisaalta on suuri ihme, että koko kansan osa pelastui kuitenkin ja vastaanottajatkin jaksoivat sopeutua uuteen tilanteeseen. Uskovaisena sanoisin, Herran tahto oli karjalaisten pelastuminen, sillä on tarkoituksensa.

On tärkeää muistaa aina, Karjala oli osa Suomea. Karjala kuului kaikille, ei vain karjalaisille, vaikka se oli heidän kotiseutunsa. Karjalainen kulttuuri kuuluu edelleen kaikille suomalaisille, se osa suomalaista kulttuuria ja historiaa. Meistä karjalaisista saa iloita edelleen.

Patsaan paljastuksen jälkeen sisällä Karjalatalossa oli kahvitilaisuus ja juhla. Väkeä oli niin paljon, ettei kaikki tahtoneet päästä istumaan. Tuntui hyvältä istua pitkissä pöydissä tiiviisti yhdessä.

Aira Samulin kertoi koskettavasti omasta evakkotaipaleestaan, Hyrsylän mutkan kohtalosta ja oman isänsä kaatumisesta rintamalla. Se oli valmistautumista vaikuttavaan lukiolaisten esittämään näytelmään Elisenvaaran pommituksesta.

Tehosteäännet pommituksesta valoeffekteineen tekivät täysin toden vaikutuksen pimennetyssä salissa. Kahden evakkoperheen tarina kiteytyi yhden perheen tarinaksi, kun pommituksessa kuoli yhden perheen muut jäsenet paitsi yksi tytär. Hän sai kodin pelastuneen äidin ja tyttären perheestä, jonka isäkin pääsi sodan loputtua perheensä pariin. Koskettavaa kohdata hyvyttä, vaikeissa olosuhteissa perheellä on tilaa vielä yhdelle orvolle.

Omaehtaisesti koin näytelmän syvästi, itkin melkein koko näytelmän ajan muiden kanssa. Oma äitini talvisodan evakkomatalla junassa joutui Elisenvaaran pommitukseen, kaikki ajettiin pois junasta lähistölle turvaan, kun junaa pommitettiin.

Äiti meni turvaan läheisen sillan alle ja makasi siellä muitten kanssa. Vieressä olevaan naiseen osui pommin sirpale ja hän kuoli. Äiti aikoinaan kertoi pelänneensä siskon puolesta, joka oli äidin vatsassa, mitään ei kuitenkaan sattunut onneksi. Koko elämäni oli kiinni tästä pelastumisesta, jos pommin sirpale olisi osunut äitiin, en olisi tässä kirjoittamassa kokemuksiani.

Näytelmä oli paras näkemäni, pelkistetty, tosi, vaikuttava, kaikkein tärkein taas aitous, asia oli tärkein. Kiitos upeasta esityksestä, en tule sitä koskaan unohtamaan.

Lopuksi taas lauloimme seisaaltaan karjalaisten laulun, yhteys keskellämme lähdimme juhlasta. Nyt voimme aina mennä mielessämme äidin luo samalla, kun käymme Karjala-talossa.

Pirjo Riitta Rintanen

Psykologi